

Utredning om att utrusta kommunens fordon med hjärtstartare

Fördelar:

- *Förkortad tid till defibrillering:* Överlevnadschansen vid hjärtstopp kan öka väsentligt om en hjärtstartare finns snabbt tillgänglig. Kommunens fordon, såsom hemtjänst och renhållning, rör sig ofta över stora geografiska områden vilket gör dem till mobila livräddningsenheter som i vissa fall kan nå den drabbade snabbare än ambulansen.
- *Ökad tillgänglighet i glesbygd/svåråtkomliga områden:* Fordon kan transportera hjärtstartaren till platser där det annars är långt till närmaste offentliga hjärtstartare.
- *Högre trygghet för medborgare och anställda:* Att utrusta fordonen med hjärtstartare skulle signalera att kommunen tar sina invånares och sin personals hälsa på stort allvar och kan leda till en ökad känsla av trygghet.
- *Möjlighet att ansluta till "sms-livräddare":* Genom att HLR-utbildad personal registrerar sig som SMS-livräddare kan kommunens fordon snabbt vara på plats vid ett eventuellt hjärtstopp och med hjälp av hjärtstartaren göra en första viktig insats. Frågan om kommunanställdas anslutning till "sms-livräddare" behandlas inte av tekniska nämnden.
- *Stöd vid andra nödsituationer:* I dagsläget är kommunens fordon utrustade med första hjälpen-utrustning och brandsläckare och kan hjälpa till om man kommer först till en nödsituation.

Nackdelar och utmaningar:

- *Kostnader för inköp av hjärtstartare:* Inköp av cirka 200 hjärtstartare innebär en betydande kostnad. Priset per enhet ligger vanligtvis mellan 13–30 tkr. En grov uppskattning skulle kunna vara 20 tkr per fordon x 200 = 4 mnkr.
- *Ombyggnation av fordon:* För att säkerställa driften på det förvaringsskåp som hjärtstartaren behöver förvaras i kan ombyggnation av fordonets elsystem krävas.

Installationen får inte riskera driftproblem på fordonet pga. urladdade startbatterier som orsakas av den ström som hjärtstartarens förvaringsskåp kräver. Uppskattning

av den ombyggnation som krävs för att driftsätta förvaringsväskan utan risk för startproblem medför ytterligare en kostnad på cirka 30 tkr á 200, det vill säga totalt 6 mnkr.

Den totala uppskattade investeringskostnaden uppgår till 10 mnkr.

- *Löpande drifts- och underhållskostnader:* Hjärtstartare kräver regelbundet underhåll i form av:
 - Byte av batterier: Batterierna måste bytas ut vart fjärde år. Kostnad för batteribyte ca 3190 kr/enhet.
 - Byte av elektroder: Elektroduppsättningar har en begränsad livslängd och måste bytas ut, ofta mellan vartannat till vart fjärde år. Kostnad för byte av elektroder ca 890 kr/enhet.
 - Löpande service och kontroll: Att säkerställa att alla 200 enheter är funktionsdugliga vid varje given tidpunkt kräver regelbundna rutiner för kontroll och service.

Uppskattad underhållskostnad beräknat på en fyraårsperiod är 204 tkr/år, vilket fordonsverksamheten skulle behöva ta ut i kostnad av verksamheterna som använder bilarna.

- *Hållbarhet:* Hållbarheten på hjärtstartare ca 8–10 år.
- *Logistik och spårbarhet:* Att hålla reda på 200 mobila enheter, deras placering, batteristatus, utgångsdatum för elektroder och om de har använts, skulle utgöra en administrativ utmaning. Det kräver rutiner för att säkerställa att en hjärtstartare som har använts ersätts eller återställs omedelbart.
- *Vandalism/stöld:* Även om enheten är placerad i fordonet kan det finnas risk för skada eller stöld.
- *Miljöfaktorer:* I fordon måste det säkerställas hjärtstartarna förvaras i en miljö som inte är för varm på sommaren eller för kall på vintern, vilket kan kräva specialutrustning och/eller särskild placering i fordonet.

Hjärtstartare är känsliga för temperaturer (både kyla och värme). AED-apparater har specifika drifts- och förvaringstemperaturintervall, vanligtvis runt 0 °C till 50 °C. Inuti en parkerad bil kan temperaturen stiga långt över eller sjunka långt under dessa gränser, vilket kan resultera i att hjärtstartaren skadas och inte fungerar när den ska användas. Enligt de återförsäljare som har kontaktats är permanent förvaring i bil den största utmaningen. I nuläget finns det inga hjärtstartare på marknaden med garanterad funktion med hänvisning till dess specifika förvaringstemperaturer.

Omvärldsanalys, hjärtstartare i andra kommuner

I detta ärende har Vara kommun, Västerås Stad, Sundsvall kommun, Täbys kommunvakter samt Lerums kommun kontaktats. Av de kontaktade kommunerna har endast Lerums kommun och Täbys kommunvakter hjärtstartare i sina fordon.

I Lerums kommun har park- och VA-verksamheterna själva tagit beslut om att införskaffa hjärtstartare i sina bilar. Beställning av hjärtstartare har skett via utsedd person inom kommunen som har detta som ansvarsområde, men verksamheten själv ansvarar för kontroll, rutiner samt utbildning. När tekniska avvikelser i hjärtstartaren upptäcks sker dialog med ansvarig inköpare, hjärtstartaren tas ur bruk och ersätts med en tillfällig medan den defekta hjärtstartaren är på service.

Lerums kommun har för avsikt att utöka antalet hjärtstartare när verksamheterna som önskar detta har de rätta förutsättningarna för hantering och det ansvar hanteringen innebär. Hjärtstartarna förvaras i de aktuella fordonens bagageutrymme utan någon typ av specialförvaring, utan att särskilda överväganden kring hjärtstartares temperaturkänslighet gjorts.

Även hos Täbys kommunvakter förvaras hjärtstartare i de aktuella fordonens bagageutrymmen utan någon form av specialförvaring. Här står dock samtliga fordon i garage nattetid eller övrig tid då de inte nyttjas.